Ankara Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası
Chamber of Certified Public Accountants of Ankara

Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi

JOURNAL OF ACCOUNTING & TAXATION STUDIES

Cilt: 14, Sayı: 1, 2021

muvu JATS
muhasebe ve vergi uygulamaları

MUHASEBE VE VERGİ UYGULAMALARI DERGİSİ

JOURNAL OF ACCOUNTING AND TAXATION STUDIES

ASMMMO Adına Sahibi / Owner
Ali ŞAHİN - *ASMMMO Başkanı*

Sorumlu Editör / Editor in Chief
Doç.Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR - *Türkiye Büyük Millet Meclisi*

Baş Editörler / Head Editors
Prof. Dr. Ganite KURT- *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi*
Doç.Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR - *Türkiye Büyük Millet Meclisi*

Editör Yardımcıları / Assistant Editors
Dr. Öğr. Üyesi Fevziye KALIPÇI ÇAĞIRAN- *Ondokuz Mayıs Üniversitesi*
Arş. Gör. İsmail Hakkı ÜNAL - *İzmir Demokrasi Üniversitesi*

Dil Editörü / Language Editor
Dr.Öğr.Üyesi Fevziye KALIPÇI ÇAĞIRAN - *Ondokuz Mayıs Üniversitesi*

Yayın Kurulu Sektereri / Editorial Staff
Öğr. Gör. Can FİDANCAN - *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi*

Yayın Türü / Publication Type

Muhasebe ve Vergi alanında Türkçe ve İngilizce yayın kabul eden, yılda 3 kez (Mart, Temmuz ve Kasım aylarında) yayınlanan, uluslararası, hakemli, süreli yayın.
International, peer-reviewed journal which accepts articles in Accounting and Taxation disciplines in English or in Turkish and publishes three times a year (in March, July and November).

All copyrights are reserved by
Chamber of Certified Public Accountants of Ankara (ASMMMO).

ISSN 1308-3740
E-ISSN 2564-6591

Views expressed in Journal of Accounting and Taxation Studies are those of authors. Those views do not reflect the opinions of ASMMMO.

Authors have to apply JATS (MUVU) system on dergipark.gov.tr/muvu to submit their papers due to blind peer review. Assigned referees should complete their evaluations in 4 weeks and authors are informed about the process immediately. Additionally it has indexed by Index Copernicus, EBSCOHOST Business Source Complete, Google Scholar, the Directory of Research Journal Indexing (DRJI) and Academic Scientific Journals (CiteFactor) which are international disciplinary indexes and by TR DIZIN (ULAKBİM), Social Sciences Citation Index (SOBIAD), and ASOS Index which are Turkish national indexes.

JATS is published three times (in March, July and November) a year as an international academic and peer-reviewed journal.

Aim of this review is evaluation of the submitted articles (scientific research or studies) in the disciplines of Accounting and Taxation with regards to our ethic policy and publication guidelines and sharing these articles' aspects, thoughts (which directly belongs their authors) with scientific community and practitioners. The scope of our journal consists of works that are directly or interdisciplinary related to the field of Accounting and Tax, but the Accounting and Tax aspects are dominant.

For Manuscript Submission
http://dergipark.gov.tr/muvu
For Additional Inquries
jatsedit@gmail.com

Headquarter and Inquiry Address:

Ankara SMMM Odası
Kumrular Cad. No:26 06440 Kızılay/Ankara/TURKEY

Phone : (+90) 312 232 33 77
Fax : (+90) 312 231 71 17
E-mail : JatsEdit@gmail.com

Page and Cover Design: Uğur Mermer

MUVU / 2021-1

MUHASEBE EĞİTİMİNDE MÜFREDATLARININ OLUŞTURULMASI VE DEĞİŞTİRİLMESİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER: TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI ÖRNEĞİ*

Dr. Öğr. Üyesi Filiz YÜKSEL[a]
Doç. Dr. Nilgün KAYALI[b]

Ampirik Araştırma
(Empirical Research)

Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi
Mart 2021; 14 (1): 161-188

ÖZ

Dünya çapında yaşanan birtakım gelişmeler veya gerilemeler muhasebe meslek mensubunun sahip olması gereken yetkinlikleri farklılaştırmıştır. Muhasebe meslek mensubunun sahip olması gereken yetkinliklerin değişmesi muhasebe eğitiminde, dolayısıyla muhasebe bilim dalının müfredatlarında değişiklik yapılmasını gerektirmektedir. Muhasebe eğitiminde müfredatların oluşturulması, değiştirilmesi ve içeriğinin belirlenmesinde dikkate alınması gereken birtakım hususlar mevcuttur. Bu çalışmada, Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında muhasebe müfredatlarının oluşturulması, değiştirilmesi ve içeriğinin belirlenmesinde etkili olan faktörlere ilişkin genel bir durum tespiti yapılması amaçlanmıştır. Bu amaçla anket çalışması yapılmış, anket sonuçları çeşitli istatistiksel yöntemlere tabi tutulmuştur. Analiz sonuçlarına göre, katılımcıların akademik unvanları ile online platformlardan bilgi alma arasında negatif yönlü bir ilişki, görev yaptıkları birim ile müfredat danışma komitesi kurulması ve bilgi teknolojilerine yönelik derslerin müfredata dahil edilmesi görüşü arasında pozitif yönlü bir ilişki, kadrolarının bulunduğu ana bilim dalı ile iç çevre analizinin yapılması, öğrenci ve işletme görüşlerinin alınması arasında negatif yönlü bir ilişki, idari görevleri ile diğer okulların müfredatlarının dikkate alınması görüşü arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Meslek Mensubu, Türkiye, Yükseköğretim.

JEL Kodları: M40, M41, I20.

APA Stili Kaynak Gösterimi:

Yüksel, F., Kayalı, N. (2021). Muhasebe Eğitiminde Müfredatlarının Oluşturulması ve Değiştirilmesine Etki Eden Faktörler: Türkiye Yükseköğretim Kurumları Örneği. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*. 14 (1), 161-188.

* *Makalenin gönderim tarihi: 14.05.2020; Kabul tarihi: 29.06.2020, iThenticate benzerlik oranı %11*

[a] *Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Domaniç Hayme Ana Meslek Yüksekokulu, filizyuksel@windowslive.com, ORCID: 0000-0002-7654-7665.*
b Manisa Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, nilgun.kayali@cbu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6535-5847.

FACTORS AFFECTING THE CREATION AND MODIFICATION OF ACCOUNTING CURRICULUM: CASE OF TURKEY HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

ABSTRACT

A number of developments or regressions around the world have differentiated the competencies required by professional accountants. The change in the competencies required by professional accountants requires changes in accounting education and therefore in accounting curricula. There are a number of issues that need to be taken into account in the creation, modification and content determination of accounting curricula. In this study, it is aimed to make a general due diligence factors that affecting the creation, modification and content of accounting curricula in higher education institutions in Turkey. For this purpose, a questionnaire study was conducted and the survey data were subjected to correlation analysis with SPSS 25 statistical analysis program. According to the analysis results, a negative relationship was found between the academic titles of the participants and information retrieval from online platforms, a positive relationship between the unit in which they work and the establishment of a curriculum advisory committee and the inclusion of courses in information technology into the curriculum, a negative relationship between the department and the internal environment analysis, the student and business opinions, a positive relationship between administrative tasks and the view that other schools' curricula are taken into account.

Keywords: Accounting Education, Professional Accountant, Turkey, Higher Education.

JEL Codes: M40, M41, I20.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The concrete indicator of compliance with the requirements and standards of the age in accounting education was the curriculum implemented by the programs that provide accounting education. Accounting curricula must be qualified to train professionals to meet global accounting requirements. In addition, it should be updated to meet changing needs in the face of changes.

In this study, it has aimed to make a general determination regarding the effective factors the creation and modification the accounting curriculum of institutionsof higher education in Turkey. For this purpose, in this study, first of all, it has been tried to examine the creation and modification of accounting education and accounting curricula. Then, it was aimed to make a general determination with survey regarding the effective factors the creation and changing the accounting curriculum of institutionsof higher education in Turkey.

Literature on Research

In order to increase the quality of accounting education, it is necessary to create and change the accounting curriculum, and to act in accordance with

the standards in determining the content of the curriculum. The standards published by IAESB and IAAER can be taken into consideration in the creation and modification of the accounting curriculum and in determining the curriculum content. Standards published by accreditation organizations such as "IACBE (International Accreditation Council for Business Education), ACBSP (Accreditation Council for Business School and Program), EQUIS (EFQM Quality Improvement Systems) and AACSB (Association to Advance Collegiate Scholl of Business)" (Aslan et al., 2018)may also be taken into account.

It is recommended that stakeholder views, program degree, course contents that will improve the student's knowledge and skills should be included in the curriculum, the activities that will enable the student to participate in the learning process, and the resources owned should be taken into account in determining the content of the curriculum, (AACSB, 2018a; AACSB, 2018b; AICPA, 2019; UCA , 2015; Sakarya University 2018; AICPA, 2018; Ainsworth, 2001).

In this study, Studies on the creation of curricula and determination of their content have been tried to be determined from the point of view of the academicians and contribute to the literature in this respect.

Method of The Research

In order to reach the research purpose, survey was applied to lecturers who working in higher education institutions in Turkey. The questionnaire consists of 3 parts. In the first part, 8 statements were asked about descriptive information, in the second part, 15 statements containing judgments regarding the creation or modification of the accounting curriculum, and in the third part, 9 statements were asked about the judgments about determining the content of the curriculum. In addition, opinions were requested from the participants in the questionnaire. AACSB (2018a), AACSB (2018b), AICPA (2019), Sakarya University (2018), UCA (2015), AICPA (2018), Ainsworth (2001) were used in the preparation of the questionnaire questions.

The survey was sent to 758 accounting lecturers via Google Drive. 114 responses were received from the questionnaire forms sent. SPSS 25 statistical analysis program was used in frequency and correlation analysis to determine the relationship between the factors that affect the formation of the accounting curriculum in line with the survey data.

Findings of The Research

The average of the statement “MO5-The opinion of faculty members / lecturers of the department has been taken.” is 3,4649, the average of the statement “"MO8-Curriculum studies were conducted in line with the opinion of the university / faculty / college / vocational school department /

program manager".” is 3,4035, the average of the statement “MO11-The curricula of the faculties / schools of applied sciences / vocational schools of other universities have been taken into consideration.” is 3,6842. In this case, it is possible to state that the participants agreed with the opinions of the instructors, the curriculum was prepared in line with the management's opinion, and the curricula of other schools were taken into consideration during the curriculum development process.

The average of the questions asked within the scope of curriculum content creation is above 3.5. In this case, it is possible to state that the participants agree with the idea that the lessons are distributed throughout the semesters in a way that facilitates learning, and the elective courses are determined in line with the facilities of the school and the qualifications of the instructors.

The relationship between the academic titles of the participants, their departments and administrative tasks, and their views on creating or changing the curriculum was tested with Pearson correlation analysis. According to the analysis results,

- There is a negative correlation of 0.222 at a significance level of 0.05 between the academic titles of the participants and the statement “MO15-In order to determine the expectations of the business world, platforms such as yenibiris.com, Kariyer.net, secret.cv, İŞKUR, Linkedin were used”
- There is a positive correlation of 0,238 at a significance level of 0.05 between the unit where the participants work and “MO4-A curriculum evaluation committee or an advisory board has been established within the faculty / applied sciences school / college / vocational school / department / program.”
- There is a negative correlation of 0,252 at a significance level of 0.05 between the department of the staff of the participants and “MO2-Internal environment analysis and the strengths and weaknesses of the faculty / applied sciences school / vocational school / department / program (such as physical facilities, qualifications and number of lecturers) were taken into consideration.”
- There is a negative correlation of 0,198 at a significance level of 0.05 between the department of the staff of the participants and “MO7-The opinions of the current students were taken by using methods such as questionnaires and interviews..”
- There is a negative correlation of 0,220 at a significance level of 0.05 between the department of the staff of the participants and “MO9-Opinions of the enterprises that can employ / can employ graduate students were taken.”

- There is a positive correlation of 0,199 at a significance level of 0.05 between the administrative duties of the participants and "MO11-The curricula of faculties / schools of applied sciences / vocational schools of other universities were taken into consideration."
- There is a positive correlation of 0,220 at a significance level of 0.05 between the administrative duties of the participants and " MO15-In order to determine the expectations of the business world, platforms such as yenibiris.com, kariyet.net, secret.cv, İŞKUR, Linkedin were used"

The relationship between the academic titles of the participants, the departments they work in, their departments and administrative duties, and their views on determining the curriculum content was tested with Pearson correlation analysis. According to the analysis results,

- There is a positive correlation of 0,248 at a significance level of 0,01 between the department of the staff of the participants and "MI6-Care has been taken to include learning experiences that will enable students to acquire and develop the ability to use information technologies and systems."
- There is a negative correlation of 0,247 at a significance level of 0,05 between the department of the staff of the participants and "MI6-Care has been taken to include learning experiences that will enable students to acquire and develop the ability to use information technologies and systems."
- There is a positive correlation of 0,227 at a significance level of 0,05 between the administrative dutiesof the participants and "MI6-Care has been taken to include learning experiences that will enable students to acquire and develop the ability to use information technologies and systems."
- There is a positive correlation of 0,253 at a significance level of 0,01 between the administrative dutiesof the participants and "MI8-Care has been paid to include the courses that will create social responsibility and sustainable development awareness in the students.."

In the scope of the survey, the opinions and suggestions of the participants were asked. The opinions provided by the participants focus on stakeholder engagement, trainers' requests and manager requests. Participants statet that it should take the opinions of stakeholders in establishing and changing the curriculum of universities, but universities in Turkey is insufficient in this regard, when opening a new department and changing the curriculum, the curricula of other universities are taken exactly. The participants think that the interests of educators are taken into account rather than the development

of students in the creation of curricula, and the course contents are determined by the educator. Participants also statet that curricula are prepared in accordance with the manager's request, the curriculum has many courses have the same content, and there is a need accreditation organizations in Turkey.

Conclusion

In this study, it has aimed to make a general determination regarding the effective factors the creation and modification the accounting curriculum of institutionsof higher education in Turkey. The questionnaire form prepared for this purpose was delivered to 736 academicians and 114 (15.4% of the number of academicians sent the questionnaire) answered. It is possible to summarize the information obtained as a result of the analysis of the responses as follows:

- Although the opinions of the lecturers are taken, it is prevalent that the curriculum is being created or changed by taking the curriculum of other schools as a model in line with the opinion of the administrator.
- The prevailing opinion is that courses are distributed within a logical framework, elective courses are determined in line with the facilities of the school and the qualifications of the instructors.
- A negative relationship was found between academic title and considering the expectations of the business world through online platforms.
- Considering that 58.8% of the participants work in the faculties of economics and administrative sciences,
    - It can be stated that the positive relationship between the unit of duty and the formation of a curriculum evaluation committee or advisory board is an indication that a committee was established to form a curriculum in faculties of economics and administrative sciences.
    - It can be stated that the positive relationship between the unit of duty and the students' ability to use information technologies is an indication of the importance attached to the inclusion of information technology courses in the curriculum of the faculties of economics and administrative sciences.
- According to the results of the correlation analysis, it can be said that the educators in the accounting department have negative views on conducting internal environmental analysis, referring to the views of students and enterprises that will employ graduate students.

- According to the results of the correlation analysis, it can be said that they have positive views on whether there is an administrative task, taking into account the curriculum of other schools, using online platforms to determine the expectations of the business world, and including courses aimed at increasing students' awareness of information technologies and sustainability.
- The opinions received from the participants focus on the subjects on which the curriculum is prepared at the request of administrators or a few educators, or by taking the curriculum of other schools, regardless of stakeholder participation.

The suggestions to be made as a result of this study can be listed as follows:

- Although the sample size in this study is sufficient, such a study can be done with the participation of all accounting academicians.
- In order to ensure quality in accounting education given in higher education institutions, with the work to be done by leading organizations in accounting practices and accounting education in Turkey, such as YOK, TURMOB, MODAV, MUFAD, an academics,
    - To ensure standardization in accounting education, to standardize the accounting curriculum in higher education institutions in Turkey can be achieved.
    - Periodic updating of standardized accounting curricula can be provided.
    - It can establishment of an accreditation body that will accredit higher education institutions that provide accounting education.

1. GİRİŞ

Bir kişinin muhasebe mesleğini icra edebilmesi için mesleki bilgi ve beceriye sahip olması, mesleğin gerektirdiği etik ilkelere sahip olması ve uygulaması, mesleki bilgi, beceri ve etik ilkelere sahip olduğunun lisanslama kuruluşları tarafından belgelendirilmesi gerekmektedir. Mesleki bilgi, beceri ve etik ilkeler muhasebe eğitimi ile kişiye kazandırılır.

Muhasebe eğitimi ile kişiye kazandırılması gereken bilgi ve becerilerde zaman içinde değişimler gözlenmiştir. Muhasebe eğitiminde değişimler yaratan olaylardan birisi küreselleşmedir. "İtici güç olarak küreselleşme ve sonucu olan yakınsama muhasebe eğitiminin sürekli gelişimi için önemli konulardır" (Karreman vd., 2007: 38). Küreselleşme ile birlikte ülkelerin ekonomi, üretim, pazarlama gibi birçok bakımdan bir bütün haline gelmesi birçok alanda ve bilimde dünya çapında standardizasyonun sağlanmasını gerekli kılmıştır. Dolayısıyla, işletmeler ulusal düzenlemeler yanında uluslararası düzenlemelere de uygun davranmak, ülkeler ulusal düzenlemeleri uluslararası düzenlemelere uyumlu hale getirmek durumundadırlar.

Hacırüstemoğlu (2008)'na göre, teknoloji ve iletişim araçlarında yaşanan gelişmeler küreselleşmeyi hızlandırmıştır. "Bu gelişmeler ise bireylerde, kurumlarda ve işletme yönetimlerinde hızlı değişim gereğini doğurmaktadır. Muhasebe mesleği, tüm gelişmelerden etkilenmekte ve mesleğin fonksiyonu da küresel amaçlar doğrultusunda ilerlemektedir" (Hacırüstemoğlu, 2008: 2).

Muhasebe mesleğinin küresel fonksiyonlarını yerine getirebilecek meslek mensuplarının varlığı muhasebe eğitiminde de küreselleşmeyi, çağın gereklerine ayak uydurmayı, standartlara uymayı gerektirmektedir. Muhasebe eğitiminde küreselleşmeye, çağın gereklerine ve standartlara uyulduğunun somut göstergesi muhasebe eğitimi veren programlar tarafından uygulanan müfredatlardır. Muhasebe müfredatlarının küresel muhasebe gereksinimlerini karşılayacak meslek mensubu yetiştirecek nitelikte olması gerekmektedir. Ayrıca, yaşanan değişimler karşısında değişen ihtiyaçları karşılaması için güncellenmelidir.

Bu çalışmada, Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında muhasebe müfredatlarının oluşturulması ve değiştirilmesinde etkili olan faktörlere ilişkin genel bir tespit yapılması amaçlanmıştır. Bu amaçla bu çalışmada öncelikle muhasebe eğitimi ve muhasebe müfredatlarının oluşturulması ve değiştirilmesine ilişkin inceleme yapılmaya çalışılacak, sonrasında Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında muhasebe müfredatlarının oluşturulması ve değiştirilmesinde etkili olan faktörlere ilişkin genel bir durum tespiti yapılmaya çalışılacaktır.

2. MUHASEBE EĞİTİMİ VE MUHASEBE MÜFREDATI

Bir kişinin muhasebe mesleğini icra edebilmesinin ön koşullarından birisi, muhasebe eğitimi almış olmasıdır. "Muhasebe eğitimi, genel eğitim üzerine inşa edilen, mesleki bilgi, mesleki beceriler ve mesleki değerler, etik ve tutumlar veren eğitim-öğretim" (IFAC, 2019: 21) olarak tanımlanmaktadır. Şekil 1'de görüldüğü gibi, muhasebe eğitimi bir süreç olup, bu sürecin girdileri, eğitim faaliyetleri ve çıktıları mevcuttur.

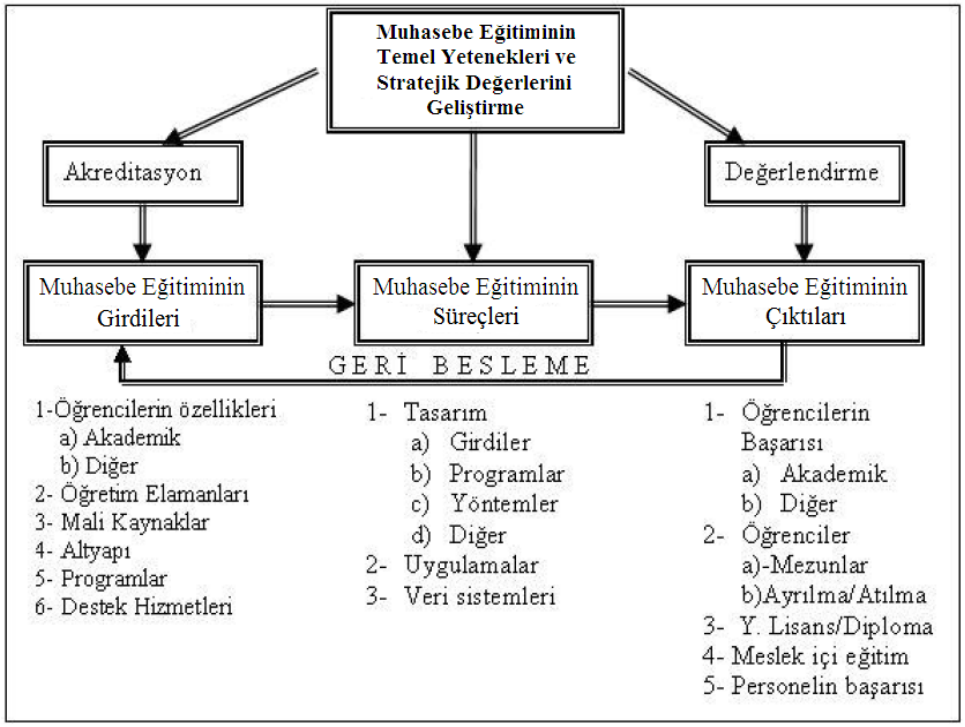

Şekil 1: Muhasebe Eğitiminde Girdi, Süreç ve Çıktılar

Kaynak: Elmacı, 1996: 76, Aktaran: Elmacı ve Tutkavul, 2017: 142

Muhasebe eğitimi bir mesleki eğitim olup, bu eğitimden beklenen, kişiye mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerinin kazandırılmasıdır. Bu bilgi ve beceri ders programlarıyla öğrencilere kazandırılmaktadır ve muhasebe mesleğine ilişkin bilimsel yeterlilik hem ulusal hem de uluslararası standartlarda düzenlenmiştir (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 117). Uluslararası alanda muhasebe eğitimine yön verecek düzenlemeler yapan kuruluşlar mevcuttur. Karreman vd. (2007)'a göre uluslararası alanda muhasebe eğitimini etkileyen en önemli kuruluşlar Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu (International Accounting Education Standards Board-IAESB) ve Uluslararası Muhasebe Eğitim ve Araştırma Derneği (International Association for Accounting Education and Research-IAAER) olup, Common Content Project (CCP), BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı

(United Nations Conference on Trade and Development-UNCTAD) ve Küresel Muhasebe Eğitim Ağı (Global Accountancy Education Network-GAEN) muhasebe eğitimini etkileyen diğer bölgesel ve küresel girişimlerdir.

IAESB, uluslararası alanda muhasebe eğitimine ilişkin standartlar yayınlayan en önemli organizasyonlardan birisidir. IAESB tarafından hazırlanan ve revize edilmiş hali Kasım 2019'da yayınlanan muhasebe eğitim standartları Tablo 1'de verilmiştir. Bu standartlar muhasebe meslek mensubunun sahip olması ve sürdürmesi gereken mesleki bilgi, beceri ve etik değerleri açıklamaktadır. Muhasebe mesleki bilgi, beceri ve etik değerleri muhasebe eğitim programları, diğer bir ifade ile muhasebe müfredatları vasıtasıyla muhasebe meslek mensubu adaylara kazandırılır.

Müfredat, öğretmenlerin öğrettiği ve öğrencilerin öğrenmesi gereken konu alanlarındaki bilgi ve becerilerden oluşur (Pellegrino, 2006: 2). Muhasebe eğitimine ilişkin bilgi ve becerilerin kazandırılmasında muhasebe müfredatı kullanılır. Muhasebe müfredatı, kişinin meslek mensubu olabilmesi için kazanması gereken bilgi ve beceri ile etik değerleri içeren eğitim programı, olarak tanımlanabilir. Muhasebe eğitim programı, muhasebe meslek mensuplarının ilk mesleki gelişiminin sonuna kadar uygun mesleki yeterliliği geliştirerek muhasebe meslek mensubunu desteklemek amacıyla tasarlanmış programlardır (IFAC, 2019: 21).

Daha önce de belirtildiği gibi, küreselleşme ve teknolojik gelişmeler muhasebe mesleğinden beklentilerin değişmesine yol açmıştır. Bu değişimler sürekli mesleki gelişim kapsamında muhasebe meslek mensuplarının kendilerini geliştirmelerini gerekli kılmıştır. Ayrıca, meslek mensubu adaylarının eğitim aldıkları eğitim kurumlarının muhasebe müfredatlarını gözden geçirmelerini, gerekirse güncellemelerini zorunlu kılmıştır. Diğer bir ifadeyle, muhasebe müfredatı tamamen durağan değildir, olmamalıdır. Çift taraflı kayıt sisteminde, temel muhasebe mantığı, muhasebenin anayasası olarak da anılan muhasebenin temel kavramları, bilanço ve gelir tablosu ilkeleri değişmemekte, ancak muhasebe meslek mensubundan beklenen bilgi ve beceriler değişmekte, artmaktadır. Bu nedenle, muhasebe eğitimi veren veya verecek olan eğitim kurumu tarafından hazırlanan muhasebe müfredatının zamanın gereklerine uyum sağlamak, kaliteli muhasebe eğitimi verebilmek adına güncellenmesi gerekmektedir. Bu gereklilik, muhasebe eğitiminin kalitesinin arttırılması, dolayısıyla muhasebe mesleğinin saygınlığının arttırılması amacına hizmet etmektedir.

Tablo 1: IAESB Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları

Standard	**Yürürlük Tarihi**	**Amaç**	**Yetkinlik Alanı**
IES 1-Profesyonel Muhasebe Programına Giriş Gereksinimleri	2014	Kamu yararı güden muhasebe eğitim programlarına giriş gereksinimlerini belirlemek	-
IES 2-İlk Mesleki Gelişim-Teknik Yeterlilik	2015	Muhasebe meslek mensubu adaylarının ilk mesleki gelişim aşamasında göstermesi ve geliştirmesi gereken teknik yeterlilik	Muhasebe, vergilendirme, denetim ve güvence, yönetişim, risk yönetimi, iç kontrol, hukuk, bilgi teknolojileri, ekonomi konularında yetkinlikler
IES 3-İlk Mesleki Gelişim-Mesleki Beceriler	2015	Muhasebe meslek mensubu adaylarının sahip olması gereken mesleki becerileri oluşturmak	Entelektüel beceri, kişilerarası ve iletişim becerisi, kişisel beceri, organizasyonel beceri
IES 4-İlk Mesleki Gelişim-Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar	2015	Muhasebe meslek mensubunun sahip olması ve uygulaması gereken değer, etik ilkeler ve tutumları ortaya koymak	Mesleki şüphecilik ve mesleki yargı, etik ilkeler, kamu yararına bağlılık
IES 5-İlk Mesleki Gelişim-Uygulama Deneyimi	2015	Muhasebe meslek mensubu olabilmek için gerekli olan uygulama deneyimine ilişkin bilgileri ortaya koymak	
IES 6-İlk Mesleki Gelişim-Mesleki Yetkinliğin Değerlendirilmesi	2015	Muhasebe meslek mensubunun ilk mesleki gelişimleri sonunda gerekli yetkinlik seviyesine gelip gelmediğini	
IES 7-Sürekli Mesleki Gelişim	2014	Meslek mensuplarının tüm paydaşların kaliteli bilgi ihtiyaç duyduğu finansal bilgiyi sunabilme yetkinliklerini geliştirmek ve korumak için gerekli olan bilgileri açıklamak	
IES 8-Finansal Tabloların Denetiminden Sorumlu Partner olmak için Mesleki Yeterlilik	2016	Sorumlu Partner olarak meslek mensubunun geliştirmesi ve koruması gereken yeterliliği açıklamak	

Not: IFAC (2019)'dan yararlanarak hazırlanmıştır.

Kalitenin sağlanması belli bir alanda mevcut olan standartlara uygun mal veya hizmet üretilmesine bağlıdır. Muhasebe eğitiminde kalitenin arttırılması için muhasebe müfredatının oluşturulması, değiştirilmesi, müfredat içeriğinin belirlenmesinde de standartlara uygun davranılması gerekmektedir. Muhasebe müfredatının oluşturulması, değiştirilmesi, müfredat içeriğinin belirlenmesinde IAESB ve IAAER tarafından yayınlanan standartlar dikkate alınabileceği gibi, "IACBE (International Accreditation Council for Business Education), ACBSP (Accreditation Council for Business School and Program), EQUIS (EFQM Quality Improvement Systems) ve AACSB (Association to Advance Collegiate Scholl of Business)" (Aslan vd., 2018) gibi akreditasyon kuruluşları tarafından yayınlanan standartlar da dikkate alınabilir.

3. MUHASEBE MÜFREDATLARININ OLUŞTURULMASI VE DEĞİŞTİRİLMESİ

Müfredat geliştirme ve gözden geçirme, öğrencilerin her bir programa geçişte ve bitirdiklerinde sahip olmaları beklenen tanımlama, izleme ve inceleme sürecidir (UCA, 2015: 3). Hartwell ve Barry (2001)'e göre, müfredat oluşturmanın beş aşaması vardır. Bunlar:

- Değişim ihtiyacının belirlenmesi
- Eylem ve süreçleri belirlemek için araştırma
- Eylem ve süreçleri gerçekleştirme yollarını belirlemek için araştırma
- Araştırma sonuçlarının uygulanmasına izin veren pedagojinin geliştirilmesi ve üretimi
- Değerlendirme ve sürekli iyileştirme (Hartwell ve Barry, 2001: 315)

Ainsworth (2001) çalışmasında müfredat değişimi için çevre analizi, program analizi, müfredat analizi ve değerlendirmeden oluşan dört aşamalı bir süreç uygulamışlardır. Çevre analizinden elde ettikleri veriler doğrultusunda mevcut müfredatlarında zorunlu ders olan muhasebe bilgi sistemleri dersinin temel ders olması gerektiğine karar verip, diğer zorunlu dersleri bu ders temelinde müfredata yerleştirmişlerdir. Fiziki kaynaklar ve öğretmen yetersizliği nedeniyle programa ek seçmeli ders eklememişler, eğitim yöntem ve materyalleri konusunda öğretmenleri serbest bırakmışlardır. Eğitim süreci sonunda, uygulanan muhasebe eğitimi konusunda öğrencilerin algılarını ölçerek programı değerlendirmişlerdir. Ainsworth (2001) tarafından yapılan bu çalışmada dikkat edilmesi gereken, çevre analizinin yapılması, derslerin çevre analizi sonucunda belirlenen temel ders etrafında belirlenmesi, eğitim süreci sonunda öğrenci görüşünün alınarak programın değerlendirilmesidir.

Müfredat oluşturma, istenen niteliklere sahip bireylerin yetiştirilmesini amaçlayan bir süreç olduğu için bu süreci stratejik yönetim süreci olarak nitelendirmek mümkündür. Dolayısıyla, stratejik amaçlara ulaşmak için iç ve dış çevre analizi yapılarak elde edilen veriler doğrultusunda plan yapılmalıdır. Bu plan doğrultusunda hareket ederek girdileri istenen çıktılara dönüştüren müfredat oluşturulmalıdır. UCA (2015)'a göre, müfredat oluşturma sürecinde kullanılan birtakım girdiler vardır. "Bunlar, fakülte üyelerinin bilgi ve uzmanlıkları, mevcut ve mezun öğrenciler, öğrenme sonuçlarının güvencesi, iş trendleri, paydaşlar (özellikle mezunları istihdam eden işverenler), kamu kurumları, diğer kurumların müfredatları, müfredat standartları veya rehberleri ve akreditasyon kuruluşlarıdır" (UCA, 2015: 3). Genel olarak iç ve dış paydaşlar olarak nitelendirebileceğimiz bu girdilerden elde edilen veriler doğrultusunda müfredatın oluşturulması uygun olacaktır.

İç ve dış paydaşlardan elde edilen veriler, uluslararası alanda yaşanan gelişmeler, teknolojik gelişmeler dikkate alınarak hazırlanan müfredatın ihtiyaçları karşılayacak nitelikte olması gerekir. Hazırlanan müfredatın ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığı, standartlara uygun olup olmadığının belirlenmesi için birtakım sorulara cevap bulmak gerekir. UCA (2015)'a göre bu sorular şunlardır:

- Mevcut müfredat misyon ve vizyonu yansıtıyor mu? Öğrenci ve diğer paydaşlara neleri ve nasıl ekliyor?
- Kullanılan pedagojik yöntemler nelerdir? Yeterli mi?
- Paydaşlar müfredat ve hazırlanması konusunda ne düşünüyor?
- Müfredat emsal kuruluşların müfredatları ile nasıl karşılaştırılır?
- Literatürde karşılaştırma yapmak için kullanılabilecek müfredat rehberi var mı?
- Müfredattaki farklılıkları veya boşlukları gerektiği gibi incelemek (UCA, 2015: 5-6)

AACSB (2018a) muhasebe eğitimi akreditasyonu kapsamında "Standart 4A: muhasebe müfredatının içeriği, yönetimi ve öğrenmenin güvencesi" standardıdır. Bu standart AACSB (2018b) tarafından yayınlanan işletme eğitimi akreditasyonu için hazırlanan standartlarla uyumludur. Her iki standart için değerlendirme ölçütleri belirlenmiş olup, bu ölçütlere uygun olması halinde müfredatın standarda uygun olduğu hükmüne varılması önerilmiştir. Müfredatın değerlendirilmesi için AACSB tarafından belirlenen bu ölçütleri şu şekilde özetlemek mümkündür (AACSB, 2019: 3):

- Müfredat yönetim süreci okulun misyon, beklenen çıktıları ve stratejisi ile uyumludur.
- Müfredat bilginin geçerliliğini yansıtır.

- Müfredat yönetiminde birim / fakülte içinde çalışanların etkileşimi olmalıdır.
- Müfredat paydaşların beklentisini yansıtır.
- Öğrenme amaçları ulaşılabilir amaçlardır.
- Müfredat geliştirme, inceleme veya güncelleme kanıtları müfredat yönetiminin etkinliğini gösterir.
- Değerlendirme sonuçları müfredattaki değişimi yansıtmalıdır.

Özetle, müfredat oluşturma veya değiştirmede dikkate alınması gereken unsurları şu şekilde ifade etmek mümkündür:

- Okulun stratejisi, vizyonu ve misyonu,
- İç ve dış çevre analizi ile elde edilen veriler,
- Paydaşların görüşleri,
- Muhasebe standartları ve muhasebe eğitim standartları,
- İş dünyasının istek ve beklentileri.

4. MÜFREDAT İÇERİĞİNİN OLUŞTURULMASI

Müfredat içeriği, derece program türü ve öğrenme hedefleri için genel beklentilere uygun (AACSB, 2018b: 36) olmalıdır. Müfredat öğrencilerin öğrenmesi üzerinde durmalı ve pratik çalışmalara izin vermelidir (EFMD, 2019: 17). Öğrencinin öğrenmesi gereken bilgi ve beceri alanları her bir derece programı için farklı niteliklere sahiptir. Lise, ön lisans, lisans ve lisansüstü seviyelerinde muhasebe programlarında verilen muhasebe eğitiminde amaç ve öğrenme hedefleri farklılık göstermektedir. Öğrencinin gelişim seviyeleri ve ön öğrenmeleri dikkate alınarak müfredat içeriği belirlenmelidir.

Müfredat içeriğinin belirlenmesinde dikkate alınması önerilen unsurları şu şekilde özetlemek mümkündür (AACSB, 2018a; AACSB, 2018b; AICPA, 2019; UCA, 2015; Sakarya Üniversitesi 2018; AICPA, 2018; Ainsworth, 2001):

- Müfredata alınması gereken temel dersler paydaş görüşleri ile belirlenmelidir.
- Müfredat içeriğini oluşturacak bilgi ve beceri alanlarının belirlenmesinde program derecesi dikkate alınmalıdır.
- Program derecesine uygun olarak öğrencinin iş becerileri, mesleki becerileri, problem çözme becerileri, kişisel ve kişilerarası iletişim

becerileri ve teknolojik becerilerini geliştirecek ders içerikleri müfredata dahil edilmelidir.

- Öğrencinin kendi öğrenme sürecine etkin katılımını, öğrenmeyi öğrenebileceği dersler, etkinlikler ve yöntemler müfredata dahil edilmelidir.
- Müfredat içeriğindeki derslerin belli bir mantık çerçevesinde dönemlere dağılımı yapılmalıdır.
- Müfredat içeriğindeki seçmeli derslerin belirlenmesinde kazandırılmak istenen bilgi ve beceri yanında sahip olunan kaynaklar (fiziki imkanlar, öğretici sayısı, özellikleri vb.) da dikkate alınmalıdır.

5. MUHASEBE MÜFREDATLARININ OLUŞTURULMASI VE DEĞİŞTİRİLMESİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

5.1. Araştırmanın Amacı

Dünya çapında küreselleşme, teknolojik gelişmeler ve sürdürülebilir kalkınma konularında yaşanan değişmeler, gelişmeler ve gerilemeler muhasebe uygulamaları ve muhasebe meslek mensubunun sahip olması gereken yetkinliklerin değişmesine yol açmıştır. Dolayısıyla, muhasebe meslek mensubu adaylarına mesleki bilgi, beceri ve etik ilkeleri kazandıracak muhasebe eğitimi de bu değişimler doğrultusunda düzenlenmelidir. Muhasebe eğitimindeki bu değişiklikler muhasebe müfredatlarında değişiklik veya düzenleme yapılması şeklinde kendini göstermektedir.

Müfredat oluşturma birkaç kişi tarafından kısa sürede gerçekleştirilecek bir faaliyet değildir. Eğitimde kaliteyi sağlamak adına, muhasebe müfredatının oluşturulmasında veya değiştirilmesinde standartların esas alınması önerilmektedir. Okulun stratejisi, iç ve dış çevre analizi, paydaşlardan elde edilen veriler doğrultusunda yapılan değerlendirmeler sonucunda müfredat oluşturulmalıdır. Bu çalışmada, Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında muhasebe müfredatlarının oluşturulması, değiştirilmesi ve içeriğinin belirlenmesinde etkili olan faktörlere ilişkin genel bir durum tespiti yapılması amaçlanmıştır.

5.2. Araştırma Örneklemi ve Yöntemi

Araştırma amacına ulaşabilmek adına, Türkiye'de yükseköğretim kurumları muhasebe programlarında eğitim veren öğretim elemanlarına anket uygulanmıştır. Anket 3 bölümden oluşmakta olup, ilk bölümde tanımlayıcı bilgilere ilişkin 8 ifade, ikinci bölümde muhasebe müfredatlarının oluşturulması veya değiştirilmesine ilişkin yargıları içeren 15 ifade, üçüncü

bölümde ise müfredat içeriğinin belirlenmesine ilişkin yargıları içeren 9 ifade sorulmuştur. Ayrıca, anket formunda katılımcılardan görüş talep edilmiştir. Anket sorularının hazırlanmasında AACSB (2018a),AACSB (2018b), AICPA (2019), Sakarya Üniversitesi (2018), UCA (2015), AICPA (2018), Ainsworth (2001)'den yararlanılmıştır.

Anket formu Google Drive üzerinden 758 muhasebe öğretim elemanına gönderilmiştir. Gönderilen anket formlarından 114 yanıt alınmıştır. Anket verileri doğrultusunda muhasebe müfredatının oluşturulmasına etki eden faktörlerin aralarındaki ilişkinin tespitinde frekans ve korelasyon analizinde SPSS 25 istatistiksel analiz programı kullanılmıştır.

5.3. Bulgular

Araştırmada öncelikle anket sorularının güvenilirliği ölçülmüş olup, yapılan güvenilirlik testi sonucu Tablo 2'de verilmiştir. Tablo 2'de görüldüğü gibi, Cronbach's Alpha sayısı 0,95 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 2: Güvenilirlik Testi Sonuçları

Case Processing Summary			
		N	%
Vaka	Geçerli	114	100,0
	Hariç tutulan[a]	0	0,0
	Toplam	114	100,0
a. İşlemdeki tüm değişkenler temelinde listeye göre silme.			
Güvenilirlik İstatistikleri			
Cronbach's Alpha	Öğe Sayısı		
0,95	24		

Katılımcıların akademik unvanları, görev yaptıkları birim, kadrolarının bulunduğu ana bilim dalı ve idari görevlerine dair tanımlayıcı istatistikler Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 3'te görüldüğü gibi, katılımcıların %21,9'u profesör doktor, %12,3'ü doçent doktor, %30,7'si doktor öğretim üyesi, %24,6'sı öğretim görevlisi ve %10,5'i araştırma görevlisidir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%58,8) iktisadi ve idari bilimler fakültesinde görev yapmakta, %78,1'inin kadrosu muhasebe ana bilim dalında bulunmaktadır. Bununla birlikte, katılımcıların %65,8'inin herhangi bir idari görevi yoktur.

Tablo 3: Tanımlayıcı İstatistikler

Akademik Unvan				**Kadronun Bulunduğu ABD**			
		Frekans	Yüzde			Frekans	Yüzde
Geçerli	Prof.Dr.	25	21,9	Geçerli	Muhasebe	89	78,1
	Doç,Dr.	14	12,3		İşletme	13	11,4
	Dr.Öğr.Üyesi	35	30,7		Total	102	89,5
	Öğr.Görev.	28	24,6	Kayıp	System	12	10,5
	Araşt.Görev.	12	10,5	Toplam		114	100,0
	Toplam	114	100,0				
Görev Yapılan Birim				**İdari Görev**			
		Frekans	Yüzde			Frekans	Yüzde
Geçerli	İİBF	67	58,8	Geçerli	Dekan	2	1,8
	Uy.Bil.Fakültesi	5	4,4		Dekan Yardımcısı	6	5,3
	UBYO	5	4,4		Bölüm Başkanı	23	20,2
	Yüksekokul	2	1,8		Bölüm Başk.Yardm.	8	7,0
	MYO	35	30,7		İdari Görevim Yok	75	65,8
	Toplam	114	100,0		Toplam	114	100,0

Muhasebe müfredatlarının oluşturulması veya değiştirilmesine ilişkin olarak hazırlanan 15 ifadenin frekansları ve ortalamaları Tablo 4'te, müfredat içeriğinin oluşturulmasına ilişkin olarak hazırlanan 9 ifadenin frekansları ve ortalamaları Tablo 5'te verilmiştir. Tablo 4'te görüldüğü gibi, müfredat oluşturma ve değiştirme kapsamında verilen "MO5-Bölüm öğretim üyelerinin / öğretim elemanlarının fikri alınmıştır." ifadesinin ortalaması 3,4649, "MO8-Müfredat çalışmaları üniversite/fakülte/yüksekokul/meslek yüksekokulu bölüm/program yöneticisinin görüşü doğrultusunda yapılmıştır" ifadesinin ortalaması 3,4035, "MO11-Diğer üniversitelerin fakülte/yüksekokul/uygulamalı bilimler yüksekokulu/meslek yüksekokullarının müfredatları dikkate alınmıştır" ifadesinin ortalaması 3,6842'dir. Bu durumda katılımcıların müfredat oluşturma ve geliştirme sürecinde öğretim elemanlarının fikrinin alındığı, müfredatın yönetici görüşü doğrultusunda hazırlandığı, diğer okulların müfredatlarının dikkate alındığı fikirlerine katıldıklarını ifade etmek mümkündür.

Tablo 4: Müfredat Oluşturma veya Değiştirmeye İlişkin İfadelerin Frekansı ve Ortalaması

		1	2	3	4	5	Toplam	Ortalama
MO1	Frekans	12	24	23	43	12	114	3,1667
	Yüzde	10,5	21,1	20,2	37,7	10,5	100,0	
MO2	Frekans	11	26	15	54	8	114	3,1930
	Yüzde	9,6	22,8	13,2	47,4	7,0	100,0	
MO3	Frekans	10	24	34	39	7	114	3,0789
	Yüzde	8,8	21,1	29,8	34,2	6,1	100,0	
MO4	Frekans	20	34	18	35	7	114	2,7807
	Yüzde	17,5	29,8	15,8	30,7	6,1	100,0	
MO5	Frekans	8	18	17	55	16	114	3,4649
	Yüzde	7,0	15,8	14,9	48,2	14,0	100,0	
MO6	Frekans	41	43	21	6	3	114	2,0088
	Yüzde	36,0	37,7	18,4	5,3	2,6	100,0	
MO7	Frekans	37	46	16	12	3	114	2,1053
	Yüzde	32,5	40,4	14,0	10,5	2,6	100,0	
MO8	Frekans	11	11	23	59	10	114	3,4035
	Yüzde	9,6	9,6	20,2	51,8	8,8	100,0	
MO9	Frekans	33	37	18	21	5	114	2,3684
	Yüzde	28,9	32,5	15,8	18,4	4,4	100,0	
MO10	Frekans	33	35	25	14	7	114	2,3596
	Yüzde	28,9	30,7	21,9	12,3	6,1	100,0	
MO11	Frekans	4	12	18	62	18	114	3,6842
	Yüzde	3,5	10,5	15,8	54,4	15,8	100,0	
MO12	Frekans	30	30	28	24	2	114	2,4561
	Yüzde	26,3	26,3	24,6	21,1	1,8	100,0	
MO13	Frekans	30	31	24	26	3	114	2,4825
	Yüzde	26,3	27,2	21,1	22,8	2,6	100,0	
MO14	Frekans	25	30	24	30	5	114	2,6491
	Yüzde	21,9	26,3	21,1	26,3	4,4	100,0	
MO15	Frekans	35	44	19	14	2	114	2,1579
	Yüzde	30,7	38,6	16,7	12,3	1,8	100,0	

1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 5'te görüldüğü gibi, müfredat içeriği oluşturma kapsamında sorulan "MI2-Derslerin öğrenmeyi kolaylaştıracak şekilde ve mantık çerçevesinde dönemlere dağılımı yapılmıştır." ifadesinin ortalaması 3,6404, "MI4-Seçmeli dersler ve seçmeli ders sayısı okulun fiziki imkanları, öğretim elemanlarının nitelikleri ve sayıları doğrultusunda belirlenmiştir." ifadesinin ortalaması 3,5263 olarak hesaplanmıştır. Bu durumda, katılımcıların okullarında derslerin öğrenmeyi kolaylaştıracak şekilde dönemlere dağıldığı, seçmeli derslerin okulun imkanları ve öğretim elemanlarının nitelikleri doğrultusunda belirlendiği fikrine katıldıklarını ifade etmek mümkündür.

Tablo 5: Müfredat İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin İfadelerin Frekansı ve Ortalaması

		1	2	3	4	5	Toplam	Ortalama
MI1	Frekans	13	25	20	46	10	114	3,1316
	Yüzde	11,4	21,9	17,5	40,4	8,8	100,0	
MI2	Frekans	8	12	16	55	23	114	3,6404
	Yüzde	7,0	10,5	14,0	48,2	20,2	100,0	
MI3	Frekans	9	27	24	41	13	114	3,1930
	Yüzde	7,9	23,7	21,1	36,0	11,4	100,0	
MI4	Frekans	14	7	16	59	18	114	3,5263
	Yüzde	12,3	6,1	14,0	51,8	15,8	100,0	
MI5	Frekans	10	18	25	48	13	114	3,3158
	Yüzde	8,8	15,8	21,9	42,1	11,4	100,0	
MI6	Frekans	12	27	20	42	13	114	3,1491
	Yüzde	10,5	23,7	17,5	36,8	11,4	100,0	
MI7	Frekans	11	31	16	47	9	114	3,1053
	Yüzde	9,6	27,2	14,0	41,2	7,9	100,0	
MI8	Frekans	12	34	18	40	10	114	3,0175
	Yüzde	10,5	29,8	15,8	35,1	8,8	100,0	
MI9	Frekans	9	27	17	45	16	114	3,2807
	Yüzde	7,9	23,7	14,9	39,5	14,0	100,0	

1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum

Katılımcıların akademik unvanları, görev yaptıkları birimleri, kadrolarının bulunduğu ana bilim dalları ve idari görevleri ile müfredat oluşturma veya değiştirmeye ilişkin görüşleri arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile

test edilmiş, analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir. Tablo 6'da görüldüğü gibi katılımcıların,

- Akademik unvanları ile "MO15-İş dünyasının beklentilerini tespit edebilmek için yenibiris.com, kariyer.net, secret.cv, İŞKUR, Linkedin gibi platformlardan yararlanılmıştır." ifadesi arasında 0,05 anlamlılık seviyesinde 0,222 oranında negatif yönlü bir ilişki,
- Görev yaptıkları birim ile "MO4-Fakülte/uygulamalı bilimler yüksekokulu/yüksekokul/meslek yüksekokulu/bölüm/program bünyesinde müfredat değerlendirme komitesi veya danışma kurulu oluşturulmuştur." ifadesi arasında 0,05 anlamlılık seviyesinde 0,238 oranında pozitif yönlü bir ilişki,
- Kadrolarının bulunduğu ana bilim dalı ile "MO2-İç çevre analizi ile fakülte/uygulamalı bilimler yüksekokulu/yüksekokul/meslek yüksekokulu/bölüm/programın güçlü ve zayıf yönleri (fiziki imkanlar, öğretim elemanlarının nitelikleri ve sayısı gibi) dikkate alınmıştır." ifadesi arasında 0,05 anlamlılık seviyesinde 0,252 oranında negatif yönlü bir ilişki,
- Kadrolarının bulunduğu ana bilim dalı ile "MO7-Anket, mülakat gibi yöntemler kullanılarak mevcut öğrencilerin görüşleri alınmıştır." ifadesi arasında 0,05 anlamlılık seviyesinde 0,198 oranında negatif yönlü bir ilişki,
- Kadrolarının bulunduğu ana bilim dalı ile "MO9-Mezun öğrencileri istihdam eden / edebilecek olan işletmelerin görüşleri alınmıştır." ifadesi arasında 0,05 anlamlılık seviyesinde 0,220 oranında negatif yönlü bir ilişki,
- İdari görevleri ile "MO11-Diğer üniversitelerin fakülte/yüksekokul/uygulamalı bilimler yüksekokulu/meslek yüksekokullarının müfredatları dikkate alınmıştır." ifadesi arasında 0,05 anlamlılık seviyesinde 0,199 oranında pozitif yönlü bir ilişki,
- İdari görevleri ile "MO15-İş dünyasının beklentilerini tespit edebilmek için yenibiris.com, kariyet.net, secret.cv, İŞKUR, Linkedin gibi platformlardan yararlanılmıştır." ifadesi arasında 0,05 anlamlılık seviyesinde 0,220 oranında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 6: Akademik Unvan, Görev Yapılan Birim, Ana Bilim Dalları ve İdari Görevler İle Müfredat Oluşturma veya Değiştirmeye İlişkin Görüşler Arasındaki İlişki

		MO2	MO4	MO7	MO9	MO11	MO15
Akademik Unvan	Pearson Korelasyon	-0,075	0,119	0,021	0,025	0,008	-,222*
	Anlamlılık (2-uçlu)	0,428	0,208	0,824	0,791	0,929	0,018
	N	114	114	114	114	114	114
Birim	Pearson Korelasyon	0,050	,238*	0,060	0,111	0,148	-0,048
	Anlamlılık (2-uçlu)	0,598	0,011	0,527	0,238	0,117	0,612
	N	114	114	114	114	114	114
ABD	Pearson Korelasyon	-,252*	-0,101	-,198*	-,220*	-0,005	-0,070
	Anlamlılık (2-uçlu)	0,011	0,311	0,046	0,026	0,963	0,487
	N	102	102	102	102	102	102
İdari Görev	Pearson Korelasyon	0,048	0,030	0,134	0,134	,199*	,220*
	Anlamlılık (2-uçlu)	0,610	0,749	0,157	0,156	0,034	0,019
	N	114	114	114	114	114	114
**. Korelasyon 0.01 seviyesinde anlamlıdır (2-uçlu).							
*. Korelasyon 0.05 seviyesinde anlamlıdır (2-uçlu).							

Katılımcıların akademik unvanları, görev yaptıkları birimleri, kadrolarının bulunduğu ana bilim dalları ve idari görevleri ile müfredat içeriğinin belirlenmesine ilişkin görüşleri arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile test edilmiş, analiz sonuçları Tablo 7'de verilmiştir. Tablo 7'de görüldüğü gibi katılımcıların,

- Görev yaptıkları birim ile "MI6-Öğrencilerin bilgi teknolojileri ve sistemlerinin kullanma becerisini kazanma ve geliştirmelerini sağlayacak öğrenme deneyimlerine yer verilmesine özen gösterilmiştir." ifadesi arasında 0,01 anlamlılık seviyesinde 0,248 oranında pozitif yönlü bir ilişki,
- Kadrolarının bulunduğu ana bilim dalı ile "MI6-Öğrencilerin bilgi teknolojileri ve sistemlerinin kullanma becerisini kazanma ve

geliştirmelerini sağlayacak öğrenme deneyimlerine yer verilmesine özen gösterilmiştir." ifadesi arasında 0,05 anlamlılık seviyesinde 0,247 oranında negatif yönlü bir ilişki,

- İdari görevleri ile "MI6-Öğrencilerin bilgi teknolojileri ve sistemlerinin kullanma becerisini kazanma ve geliştirmelerini sağlayacak öğrenme deneyimlerine yer verilmesine özen gösterilmiştir." ifadesi arasında 0,05 anlamlılık seviyesinde 0,227 oranında pozitif yönlü bir ilişki,
- İdari görevleri ile "MI8-Öğrencilerde sosyal sorumluluk, sürdürülebilir kalkınma bilinci oluşturacak derslerin müfredata dahil edilmesine özen gösterilmiştir." ifadesi arasında 0,01 anlamlılık seviyesinde 0,253 oranında pozitif yönlü bir ilişki,

tespit edilmiştir.

Tablo 7: Akademik Unvan, Görev Yapılan Birim, Ana Bilim Dalları ve İdari Görevler İle Müfredat İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Görüşler Arasındaki İlişki

		MI1	MI2	MI3	MI4	MI5	MI6	MI7	MI8	MI9
Akademik Unvan	Pearson Korelasyon	-0,088	-0,063	-0,004	-0,015	0,041	-0,041	-0,103	-0,142	-0,083
	Anlamlılık (2-uçlu)	0,349	0,509	0,966	0,871	0,666	0,667	0,275	0,132	0,378
	N	114	114	114	114	114	114	114	114	114
Birim	Pearson Korelasyon	0,072	0,055	0,025	0,021	0,129	,248**	0,070	0,005	0,120
	Anlamlılık (2-uçlu)	0,444	0,558	0,793	0,822	0,173	0,008	0,457	0,960	0,202
	N	114	114	114	114	114	114	114	114	114
ABD	Pearson Korelasyon	-0,191	-0,080	-0,039	0,003	-0,169	-,247*	-0,175	-0,148	-0,073
	Anlamlılık (2-uçlu)	0,054	0,424	0,698	0,977	0,089	0,012	0,078	0,138	0,468
	N	102	102	102	102	102	102	102	102	102
İdari Görev	Pearson Korelasyon	0,112	0,181	0,048	0,097	0,172	,227*	0,169	,253**	0,095
	Anlamlılık (2-uçlu)	0,235	0,054	0,610	0,304	0,068	0,015	0,073	0,007	0,317
	N	114	114	114	114	114	114	114	114	114
**. Korelasyon 0.01 seviyesinde anlamlıdır (2-uçlu).										
*. Korelasyon 0.05 seviyesinde anlamlıdır (2-uçlu).										

5.4. Katılımcılardan Sağlanan Görüşler

Anket kapsamında katılımcılardan görüş ve önerileri rica edilmiştir. Katılımcılardan sağlanan görüşler paydaş katılımı, eğitimcilerin istekleri ve yönetici istekleri başlıkları kapsamında yoğunlaşmaktadır.

muvu/ 2021-1

5.4.1. Paydaş Katılımı

Müfredat oluşturma, değiştirme ve içeriğini belirleme çalışmalarında odak noktası öğrencilerin mesleğe hazırlanması olmalıdır. Öğrencilerin mesleğe hazırlanmasında iç ve dış paydaşların istek ve beklentilerinin dikkate alınması önemli bir çalışmadır. İç ve dış paydaşların istek ve beklentileri anket, görüşme gibi yöntemlerle alınabilir.

Katılımcılardan alınan ve paydaş katılımı kapsamında değerlendirilebilecek olan görüşleri şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Sektör temsilcileri, mevcut ve mezun öğrencilerin görüşlerinin alınması gerekir. Ancak üniversiteler bu konuda eksiktir (Katılımcı 2).
- "Muhasebe müfredatı öğrencilerimizi mezuniyet sonrası sürece hazırlamak konusunda yetersizdir." (Katılımcı 13) görüşü, öğrencileri istihdam edecek olan özel ve kamu kesim işletmelerinin müfredat oluşturmada görüşlerinin alınmadığının düşünüldüğünü göstermektedir.
- Yeni bölüm açılmasında ve müfredat değiştirilmesinde diğer üniversitelerin müfredatları aynen alınmaktadır (Katılımcı 21 ve 40). Bu konuda bir katılımcı tarafından verilen görüş şöyledir:

"Keşke sizin anket de belirlediğiniz sorular çerçevesinde SWOT analizi ve arama konferansları ile müfredat belirlenmiş olsa…kopyala-kes-yapıştır şeklinde muhasebe müfredatları Tüm üniversitelerde aynı şablon üzerinden yapılmakta." (Katılımcı 40)

5.4.2. Eğitimcinin İstekleri

Müfredat çalışmaları kapsamında öncelikle konu ile ilgili eğitimcilerin görüşlerinin alınması gerekmektedir. Ancak, eğitimcilerin görüşleri öğrencinin mesleki bilgi ve becerisini arttırma odaklı olmalı, şahsi menfaatler ön planda olmamalıdır.

Katılımcılardan alınan ve eğitimcilerin istekleri kapsamında değerlendirilebilecek olan görüşleri şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Müfredatlar eğitimciler düşünülerek ilgisiz derslerden oluşturuluyor (Katılımcı 36).
- Öğrencinin alması gereken ders yerine eğitimciye göre ders açılıyor (Katılımcı 39).
- Müfredat eğitimcinin daha önce verdiği derslere ve tez konularına göre hazırlanıyor (Katılımcı 74).
- Ders içerikleri eğitimci tarafından belirleniyor (Katılımcı 74).

5.4.3. Yöneticinin İstekleri

Katılımcılardan alınan ve yöneticinin istekleri kapsamında değerlendirilebilecek olan görüşleri şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Müfredatlar yönetim veya yönetime yakın kişilerin tercihlerine göre "ben yaptım oldu mantığıyla", "30 ders saati çıksın" amacıyla hazırlanıyor (Katılımcı 25).
- Müfredatlarda aynı içerikle çok sayıda ders var (Katılımcı 25).
- Muhasebe müfredatlarında standardizasyonun sağlanması önemlidir. Standardizasyon için akreditasyon kuruluşlarının varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu konuda bir katılımcı tarafından verilen görüş şöyledir:

"Türkiye'de bir yükseköğretim kurumunun ders programı ve içeriğini akredite eden bağımsız bir kurum var mıdır? Özellikle bu anket kapsamındaki alanlarda" (Katılımcı 25)

- Dersler ve içerikleri yönetici isteği doğrultusunda değişiyor (Katılımcı 39).

5.4.4. Önemli Diğer Görüşler

Anket kapsamında katılımcılardan alınan önemli diğer görüşleri şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Müfredatların oluşturulmasında fiziki imkanlar yeterli hale getirilip bilgisayarlı muhasebe derslerine ağırlık verilmelidir (Katılımcı 76).
- Öğrencilere mezuniyet sonrası kariyer planları doğrultusunda seçmeli dersler sunulmalıdır (Katılımcı 76).
- "Bölümde beş eğitimci olmasına rağmen salt muhasebeci benim…" diyen Katılımcı 81, öğrencilerin mezuniyet sonrası amaçlarını dikkate alarak ve 20 farklı okulun müfredatını inceleyerek müfredatı oluşturmaya çalıştığını ifade etmiştir.
- Müfredat oluşturmanın çok önemli temellere dayanması gerektiğini düşünen Katılımcı 86 düşüncesini şu sözlerle ifade etmiştir:

"Umarım çabanız sonuç verir. Yalnız mesele bu anketin amacından çok daha derin izler taşıyor. Mesela eğitim-öğretimin temel felsefesinin araştırılma ihtiyacının yok oluşu gibi" (Katılımcı 86)

6. SONUÇ

Muhasebe eğitiminde kalitenin somut göstergelerinden birisi, muhasebe müfredatlarıdır. Muhasebe müfredatlarının çağın gereklerine ve standartlara uygun olarak oluşturulması ve güncellenmesi nitelikli muhasebe meslek

mensubu adaylarının eğitimini sağlayacaktır. Muhasebe müfredatlarının oluşturulması, değiştirilmesi veya içeriğinin belirlenmesinde,

- Okulun stratejisi, misyon ve vizyonu dikkate alınarak,
- IAESB, IAAER, AACSB, ACBSP, EQUIS gibi kuruluşlar tarafından yayınlanan standartlar doğrultusunda,
- Tüm paydaşların fikri alınarak,
- Mesleki bilgi, beceri, etik değerler ve sürdürülebilirlik bilinci kazandıracak şekilde,
- Öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlayacak etkinliklere yer verecek şekilde oluşturulması önerilmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında muhasebe müfredatlarının oluşturulması, değiştirilmesi ve içeriğinin belirlenmesinde etkili olan faktörlere ilişkin genel bir durum tespiti yapılması amaçlanmıştır. Bu amaçla hazırlanan anket formu 736 akademisyene ulaştırılmış ve 114 (anket gönderilen akademisyen sayısının %15,4'ü) yanıt alınmıştır. Alınan yanıtların analizi sonucunda ulaşılan bilgileri şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Öğretim üyeleri / öğretim elemanlarının fikri alınmakla birlikte, yöneticinin görüşü doğrultusunda, diğer okulların müfredatları örnek alınarak müfredatın oluşturulmakta veya değiştirilmekte olduğu görüşü hakimdir.
- Derslerin dönemlere mantık çerçevesi dahilinde dağılımının yapıldığı, okulun imkanları, öğretim üyeleri / öğretim elemanlarının nitelikleri doğrultusunda seçmeli derslerin belirlendiği görüşü hakimdir.
- Akademik unvan ile online platformlar vasıtasıyla iş dünyasının beklentilerini dikkate alma arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir.
- Katılımcıların %58,8'inin iktisadi ve idari bilimler fakültesinde görev yaptıkları dikkate alındığında,
    - Görev yapılan birim ile müfredat değerlendirme komitesi veya danışma kurulu oluşturma arasındaki pozitif ilişkinin iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde müfredat oluşturmak için komite kurulduğunun göstergesi olduğu ifade edilebilir.
    - Görev yapılan birim ile öğrencilerin bilgi teknolojilerini kullanma becerileri arasındaki pozitif ilişkinin, iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde bilgi teknolojilerine ilişkin derslerin müfredata dahil edilmesine önem verildiğinin göstergesi olduğu ifade edilebilir.

- Katılımcıların %78,1'inin kadrosu muhasebe bölümündedir. Korelasyon analizi sonuçlarına göre, muhasebe bölümündeki eğitimcilerin iç çevre analizinin yapılması, öğrenci görüşünün ve mezun öğrencilerin istihdam edecek işletmelerin görüşlerine başvurulması konusunda negatif görüşleri olduğu söylenebilir.
- Katılımcıların %65,8'inin idari görevi bulunmamaktadır. Korelasyon analizi sonuçlarına göre, idari görevin olup olmaması ile diğer okulların müfredatlarının dikkate alınması, iş dünyasının beklentilerini tespit edebilmek adına online platformlardan yararlanılması, öğrencilerin bilgi teknolojileri ve sürdürülebilirlik bilincini arttırmaya yönelik derslerin müfredata alınmasına karşı pozitif görüşleri olduğu söylenebilir.
- Katılımcılardan alınan görüşler, paydaş katılımına önem vermeksizin yöneticiler veya birkaç eğitimcinin isteği doğrultusunda veya diğer okulların müfredatlarının alınması suretiyle müfredatın hazırlandığı konularına yoğunlaşmaktadır.

Bu çalışma sonucunda yapılacak önerileri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında muhasebe müfredatlarının oluşturulması, değiştirilmesi veya içeriğinin belirlenmesine etki eden faktörlerin genel bir durum tespitini ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışmada anket gönderilen öğretim üyesi / öğretim elemanı sayısı açısından örneklem büyüklüğü yeterli olsa da, böyle bir çalışma tüm muhasebe akademisyenlerinin katılımı ile yapılabilir.
- Yükseköğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminde kalitenin sağlanması adına YÖK ve TÜRMOB, MÖDAV, MUFAD gibi Türkiye'de muhasebe uygulamaları ve muhasebe eğitiminde öncü kuruluşlar ve akademisyenler tarafından yapılacak çalışmalar ile,
    - Muhasebe eğitiminde standardizasyonun sağlanması için Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında muhasebe müfredatlarının standart hale getirilmesi sağlanabilir.
    - Standart hale getirilen muhasebe müfredatlarının periyodik olarak güncellenmesi sağlanabilir.
    - Muhasebe eğitimi veren yükseköğretim kuruluşlarını akredite edecek akreditasyon kuruluşu kurulması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

AACSB. (2018a). 2018 Eligibility Procedures and Accreditation Standards for Accounting Accreditation. https://www.aacsb.edu/accreditation/standards/business (02.12.2019)

AACSB. (2018b). 2018 Eligibility Procedures and Accreditation Standards for Business Accreditation. https://www.aacsb.edu/accreditation/standards/business (02.12.2019)

AACSB. (2019). Accreditation Standard 8 (2013 Business Standards): Curricula Management and Assurance of Learning An Interpretation. https://www.aacsb.edu/accreditation/standards/business (02.12.2019)

AICPA. (2018). The AICPA Pre-certification Core Competency Framework. https://www.aicpa.org/interestareas/accountingeducation/resources/corecompetency.html

AICPA. (2019). https://www.aicpa.org/becomeacpa/gettingstarted/frequentlyaskedquestions.html (05.12.2019)

Ainsworth, P. (2001) Changes in Accounting Curricula: Discussion and Design. *Accounting Education,* 10(3), 279-297, DOI: 10.1080/09639280210121817

Aslan, T., Yılmaz, E. ve Kızıl, C. (2018). Muhasebe Eğitiminde Uluslararası Akreditasyon: Çeşitleri, Kriterleri, Süreci ve Faydaları Üzerine Bir İnceleme. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 1-18, DOI: 10.18221/bujss.436026

EFMD. (2019). EFMD Quality Improvement System-The EFMD Accreditation for International Business Schools – 2019 EQUIS Standards&Criteria. https://efmdglobal.org/privacy-policy/ (03.12.2019)

Elmacı, O. ve Tutkavul, K. (2017). Muhasebe Eğitiminin Akreditasyonunda Stratejik Yol Haritası: Kaynak Tabanlı Bir Model Önerisi ve Gerçekleştirme Koşulları. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR),* 4(10), 132-151

Hacırüstemoğlu, R. (2008). Bilgi Çağında Muhasebe Eğitimi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi,* 3, 1-6

Hartwell C.H.Iii & Barry J.B. (2001) Curriculum Development Research: a Literature Guide. *Accounting Education,* 10(3), 315-323, DOI: 10.1080/09639280210122348

IFAC. (2019). Handbook of International Education Pronouncements. ISBN: 978-1-60815-427-2

Karreman, G.H.,Ahern Jr, J.T. ve Kuijl, J.G. (2007). GAE 2007 Trends in Global Accounting Education. Royal NIVRA Publications Departmant

Pellegrino, J.W. (2006). Rethinking and Redesigning Curriculum, Instruction and Assessment: What Contemporary Research and Theory Suggests. National Center on Education and the Economy fort he New Commission on the Skills of the American Workforce

Sakarya Universitesi. (2018). Sharing Information on Progress Report 2016 – 2017. http://aacsb.sakarya.edu.tr/tr (05.12.2019)

UCA - University of Central Arkansas. (2015). College of Business - Curriculum Management Handbook.

Zaif, F. ve Ayanoğlu, Y. (2007). Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye'de Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 115-136